

LÄNSSTYRELSEN

Stockholms län
 Planeringsavdelningen
 Länsantikvarien
 Handläggare
 1:e antikvarie
 Gösta Magnusson

BESLUT

Datum
 1983-12-08
 Ett datum
 Delg kvitto

Beteckning
 11.392-586-82
 Ett beteckning

Byggnadsminnesförklaring av Cirkus på fastigheten Djurgården 1:1, Oscars församling, Stockholms kommun

Johan M Winberg har i skrivelse som inkom till länsstyrelsen den 3 maj 1982 väckt fråga om byggnadsminnesförklaring av Cirkus.

Cirkus ägs av Stiftelsen Skansen. Marken tillhör staten och förvaltas av Kungl Djurgårdens förvaltning. Länsstyrelsen som anser att Cirkus bör komma i fråga som byggnadsminne har upprättat förslag till skyddsföreskrifter.

Stiftelsen Skansen har i skrivelse den 17 februari 1983 meddelat att stiftelsen inte har någon erinran mot länsstyrelsens förslag till skyddsföreskrifter.

Kungl Djurgårdens förvaltning har i skrivelse den 21 februari 1983 meddelat att förvaltningen inte har något att erinra mot förslaget att förklara byggnaden Cirkus som byggnadsminne.

Stockholms byggnadsnämnd har i protokoll den 22 september 1983 ansett det rimligt att en byggnadsminnesförklaring kommer till stånd.

Cirkus uppfördes 1890/91 efter ritningar av byggmästaren och arkitekten E Haegglund. För gjutjärnskonstruktionerna anlätades Bolinders mekaniska verkstad. Takmålningarna utfördes av Vicke Andrén och Carl Grabow. Qvadrigan på taket skulpterades av C J Dyfverman.

Byggnaden bestod ursprungligen av tre delar. I den bakre fanns stallet, i mitten salongen och den främre delen mot Djurgårdsslätten Schweizeriet och en öppen veranda.

Cirkus har blivit föremål för flera ombyggnader. Den största förändringen skedde 1931/32 i samband med att Cirkus byggdes om till teaterlokal.

Cirkus framträder idag som en cirkelformad byggnad med utspringande entréparti, krönt av ett skulpterat fyrspann. Byggnaden har en färgrik arkitektur i röda klinker och puts med rundbågade muröppningar och tornliknande takhuvar.

BESTYRKES

Vibeke Sjögren

I Sverige finns fyra cirkusbyggnader bevarade: Hippodromen i Malmö, i Linköping, i Furuviksparken samt Djurgårds-Cirkus. Av dessa är Djurgårds-Cirkus den äldsta. Den påkostade exteriören i tidstypisk nybarock är en genomarbetad och helgjuten komposition. Byggnaden har framträdande plats i stadsbilden och utgör ett välkänt och omistligt inslag i blickfånget för den ström av människor som besöker Djurgården och Skansen.

Interiören med bevarade delar av den ursprungliga fasta inredningen och dekorativa utsmyckningar har bevarat sin prägel av på en gång högtidlig och festlig cirkusmiljö.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen (SPS 1960:690; 1976:440) Cirkus som byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skydds-föreskrifter.

1. Byggnaden får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadens inre får inte göras väsentlig ändring av stomme, rumsindelning, äldre fast inredning eller dekorativ utsmyckning i den del, som markerats på bilagda plan- och sektionsritning.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbetet skall utföras på ett sådant sätt att de kulturhistoriska värdet inte minskar.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar ifråga om underhållet av byggnaden.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skydds-föreskrifter blir nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring annars kan anses påkallad av särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

Enligt 14 § tredje stycket samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Besvär till kammarrätten enligt bilaga (formulär A).

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit byråchef Mats Larsson, beslutande, bitr länsarkitekt Erik Wretling, länsantikvarie Bengt O H Johansson, länsassessor Karl Henrik Ziefvert samt l:e antikvarie Gösta Magnusson, föredragande.

Mats Larsson

Gösta Magnusson

Kopia till:

riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, delg kvitto
riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, med lagakraftsbevis
Kungl Djurgårdens förvaltning, Kungl Slottet, 111 30 STOCKHOLM
Sveriges Television AB, 105 10 STOCKHOLM
byggnadsnämnden i Stockholms kommun
Stockholms stadsmuseum

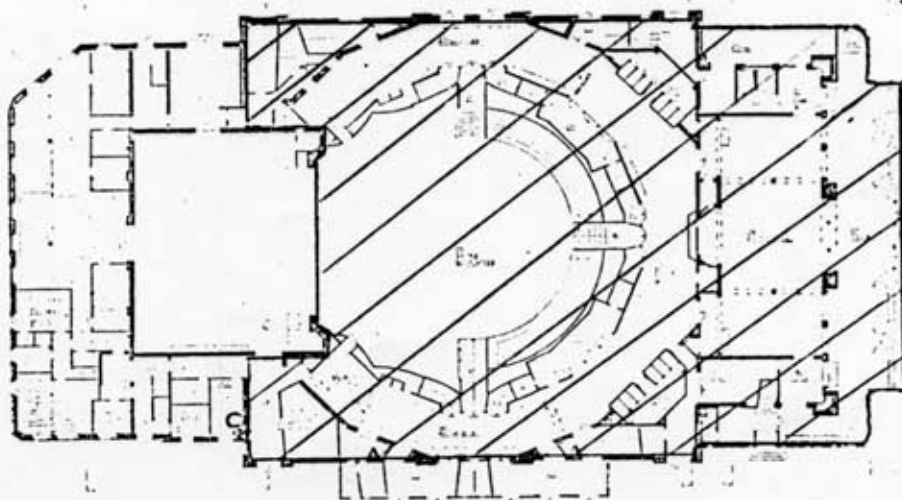
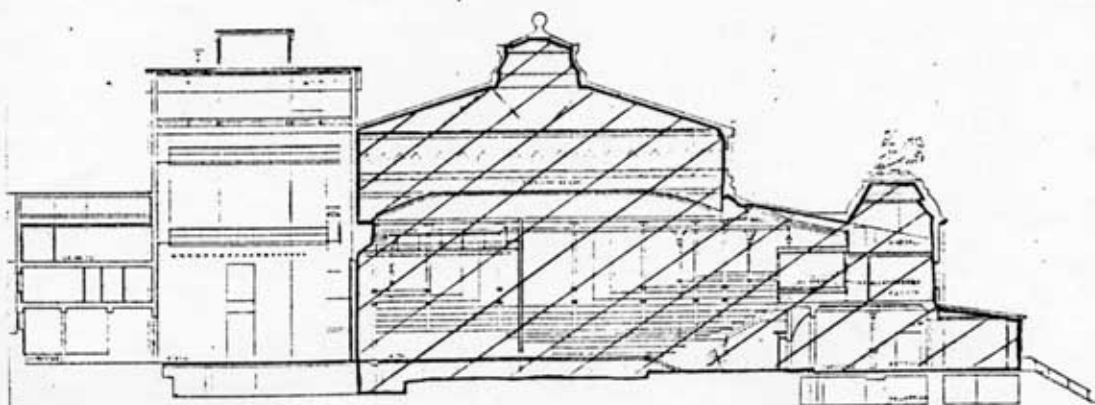
fastighetsregistermyndigheten, med lagakraftsbevis
planenheten, 2 ex
juridiska enheten
länsantikvarien
byggnadsminnesregistret, med lagakraftsbevis
akten

= skyddad interiör

Länsstyrelsen i Stockholms län

beslut 1983-12-08

dnr 11.392-586-82

Med grepp av detta slag kom man nära de parodier på 1700-talet som utgjorde privatteaternas upptakt. Redan med "Handen på hjärtat", nyårsrevy 1941, hade stilpräglade upphovsmännen tagit scenen i besittning. Snart följde "Välj Klara", där den återkommande stockholmsprägeln låg i själva namnet. Några år senare hade man funnit termen crazyrevy. Nyåret 1961 kom "Crazy på burk", det var den sista. Året därpå kom ett helt annat författarteam med en svensk revy. Slutligen, 1963, efter en engelsk "satirisk revy" med namnet "Snudd" (Beyond the Fringe), stängdes teatern för gott.

Cirkus

eller Cirkusteatern, Djurgårdsslätten, byggdes 1889. Arkitekt och byggmästare var Erik Haegglund.

Första stycke var troligen "Shenandoha". Ett drama från amerikanska inbördeskriget. Ägare 1895-97 var Albert Ranft som här använde namnet Arenateatern.

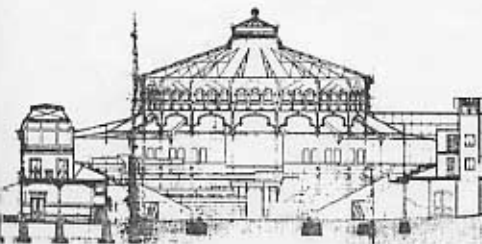
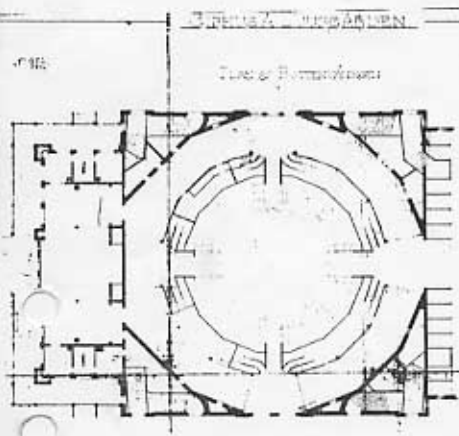
Cirque Moderne kallade Anna Hoffman teatern, som med stöd av sin man, poeten och journalisten Gustaf Uddgren, drev sin Cirkus som en modern internationell varieté med gäster sådana som Yvette Guilbert och Cleo de Mérode, även besök av en kabukiteater från Tokyo. 1911 svenskt historiskt drama om Gustav II Adolf. Tidvis danssalong.

Samma år besöktes teatern av Deutsches Theater, Berlin, som genom Max Reinhardt satte upp "Oidipus Rex" med Alexander Moissi i titelrollen.

Fr o m 20-talet revyer med inslag av internationella världsevenemang och genuina cirkusföreställningar.

Indiskt gästspel 1947. Ram Gopal, följdes efter hand av flera, även amerikanska. Aftonbladets ungdomsrevy "Vi som vill opp" flyttades hit från China. Uppmärksammade var Stockholmsteaterns fyra iscensättningar åren 1948-49, däribland "Hamlet", regisserad av Henrik Dyfverman och med Stig Järrel i titelrollen samt avslutningsvis "Kvartetten som sprängdes". Kort tid därefter kom Katherine Dunham- och El Greco-baletterna. Näst sista föreställningen var på nytt kabukiteater, Azumatruppen från Tokyo.

Lokalens förvandling till inspelningslokal skedde 1955, sedan M.R.A. (Moralisk uppbrustning) avverkat "Den försvinnande ön".

Den som vill överklaga länsstyrelsens beslut skall göra det skriftligen genom besvär hos kammarrätten i Stockholm.

Besvärshandling skall ha kommit in till kammarrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fått del av beslutet.

I besvärshandlingen, som skall vara egenhändigt undertecknad av klaganden eller hans ombud, skall anges det beslut mot vilket talan föres, vad som yrkas samt de omständigheter som åberopas till stöd för yrkandet. Klaganden bör vidare uppges bevis som han vill åberopa och vad han vill styrka med varje särskilt bevis.

Klaganden bör i besvärshandlingen uppges namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer.

Insända besvärshandlingen med posten skall det ske med betalt brev adresserat till: Kammarrätten i Stockholm, Box 2302
103 17 STOCKHOLM 2.